

RAPORT
cu privire la organizarea, desfășurarea și totalizarea rezultatelor
referendumului local privind revocarea primarului general al municipiului Chișinău
din data de 19 noiembrie 2017

Prin decizia din 27 aprilie 2017, Colegiul Civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău a înregistrat Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului local de revocare din funcție a primarului general al municipiului Chișinău, Dorin Chirtoacă, în număr de 460 de persoane. La data de 10 mai 2017, în temeiul art. 181 alin. (4) din Codul electoral și în conformitate cu prevederile pct. 11¹ din Regulamentul privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2682 din 1 octombrie 2014, Comisia Electorală Centrală a remis instanței de judecată legitimațiile membrilor Grupului de inițiativă și formularele listelor de subscripție, pentru a fi transmise grupului.

La data de 7 iulie 2017, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a recepționat din partea Grupului de inițiativă liste de subscripție cu 77299 semnături (număr de semnături declarat de grup) împreună cu demersul privind acceptarea propunerii de desfășurare a referendumului.

Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, prin încheierea din 21 iulie 2017, menținută în vigoare prin decizia Curții de Apel Chișinău din 11 septembrie 2017 (dosar nr. 2r-1904/17), a confirmat că listele de subscripție conțin numărul necesar de semnături, astfel fiind acceptată propunerea de desfășurare a referendumului. Ulterior, la data de 12 septembrie 2017, Consiliul municipal Chișinău, prin decizia nr. 8/2 „Cu privire la stabilirea datei Referendumului local pentru revocare din funcție a primarului general al municipiului Chișinău, dl Dorin Chirtoacă”, a propus data de 19 noiembrie 2017 pentru desfășurarea acestuia. După primirea răspunsului Oficiului teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat de confirmare a legalității deciziei nr. 8/2 a Consiliului municipal Chișinău, Comisia Electorală Centrală a stabilit, prin hotărârea nr. 1122 din 19 septembrie 2017, pentru data de 19 noiembrie 2017 desfășurarea referendumului local de revocare a primarului general al municipiului Chișinău.

La 29 septembrie 2017, Comisia Electorală Centrală a aprobat, prin hotărârea nr. 1137, Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a referendumului local privind revocarea primarului general al municipiului Chișinău.

Prin hotărârea CEC nr. 1146 din 3 octombrie 2017, a fost constituită, în baza propunerii Consiliului municipal Chișinău, circumscripția electorală municipală Chișinău nr. 1, delimitată conform hotarelor unităților administrativ-teritoriale prevăzute de Legea nr. 764-XV din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, cu modificările și completările ulterioare.

1. Constituirea organelor electorale

În temeiul art. 188 alin. (1) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a constituit, prin hotărârea nr. 1173 din 10 octombrie, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Chișinău nr. 1 (în continuare – CECM Chișinău).

CECEM Chișinău a avut în componența sa 11 membri, candidaturile fiind înaintate de partidele politice reprezentate în Parlament și consiliul local. Întrucât unii dintre subiecții cu drept de desemnare a candidaturilor nu au înaintat propunerile sale, numărul rămas de membri a fost completat de Comisia Electorală Centrală din Registrul funcționarilor electorali.

La data de 18 octombrie 2017, CECM Chișinău a constituit 307 secții de votare, iar cu cel puțin 20 de zile înainte de ziua alegerilor și 307 birouri electorale ale secțiilor de votare (BESV). De menționat faptul că 5 BESV din aceste 307 au asigurat și desfășurarea alegerilor locale noi pentru primarul orașului Sîngera municipiului Chișinău care s-au desfășurat în aceeași zi cu referendumul local.

Mai jos este prezentat tabelul ce reflectă repartitia membrilor organelor electorale inferioare conform criteriului de gen.

Tabelul nr. 1
Analiza componenței organelor electorale sub aspectul repartiției pe sexe

Organul electoral	Componența numerică	Bărbați	Femei	% B	% F
CECEM Chișinău nr. 1	11	6	5	54,5	45,5
BESV Chișinău, Botanica	770	171	599	22,2	77,8
BESV Chișinău, Buicani	432	94	338	21,8	78,2
BESV Chișinău, Centru	434	125	309	28,8	71,2
BESV Chișinău, Ciocana	367	90	277	24,5	75,5
BESV Chișinău, Rîșcani	502	148	354	24,5	70,5
BESV Chișinău, Suburbiile	493	99	394	20,1	79,9
Total la nivel de BESV	2998	727	2271	24,3	75,7
Total	3009	733	2276	24,4	75,6

Tabelul nr. 2
Analiza sub aspectul repartiției pe sexe la nivelul funcțiilor de conducere din cadrul organelor electorale

Organul electoral	Președinte		Vicepreședinte		Secretar		% B	% F
	B	F	B	F	B	F		
CECEM Chișinău	-	-	1	-	-	1	50	50
BESV	108	199	86	221	13	294	22,5	77,5
TOTAL	108	199	87	221	13	295	22,5	77,5

2. Asigurarea logisticii electorale

Conform prevederilor Codului electoral, autoritățile administrației publice locale au pus la dispoziția organelor electorale localuri special amenajate pentru buna organizare și desfășurare a referendumului, dotate corespunzător cu urne și cabine de vot, mobilier etc.

În vederea aplicării uniforme a prevederilor art. 55 alin. (1) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a distribuit către secțiile de votare constituite 3070 sigilii pentru urnele staționare, sigilii și saci și 3120 de etichete de securizare. Totodată, Comisia a transmis pentru dotarea secțiilor de votare, pe perioada funcționării acestora, laptopuri conectate la SIAS „Alegeri”, cu ajutorul cărora operatorii de calculator au verificat arondarea alegătorilor la secția de votare și au marcat prezența acestora la vot.

În vederea securizării procesului electoral și în conformitate cu Instrucțiunea privind modul de utilizare a ștampilelor electorale la alegeri și referendum, aprobată prin hotărârea CEC nr. 335 din 4 octombrie 2016, pentru referendumul local au fost confecționate 1510 ștampile speciale (de securizare).

Toate materialele electorale au fost transmise consiliilor electorale în baza actelor de predare-recepționare.

3. Instruirea funcționarilor electorali

În perioada 02-10 noiembrie 2017, Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE) pe lângă Comisia Electorală Centrală a desfășurat 39 seminare de instruire cu membrii

desemnați în componența BESV pentru referendumul local din 19 noiembrie 2017. Seminarele s-au desfășurat în municipiul Chișinău.

La cele 39 de seminare desfășurate au fost prezente 805 din 2903 persoane invitate la instruire, ceea ce constituie 27,72%. În ceea ce privește funcția deținută în cadrul BESV, la instruire au participat 126 de președinți, 63 de vicepreședinți, 83 de secretari și 437 de membri de rând. Sub aspectul reprezentării pe sexe, la instruire au participat 613 de femei (76,15%) și 192 de bărbați (23,85%).

4. Participanții la referendum

La data de 3 octombrie 2017, prin hotărârea nr. 1145, Comisia Electorală Centrală a dat publicității lista partidelor și altor organizații social-politice cu dreptul de a participa la referendumul local privind revocarea primarului general al municipiului Chișinău.

Ulterior, CECEM Chișinău a înregistrat în calitate de participanți la referendum Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” (prin hotărârea nr. 5 din 12 octombrie 2017) și Partidul Liberal (prin hotărârea nr. 10 din 22 octombrie 2017). Ambii participanți la referendum înregistrați au avut câte un reprezentant cu drept de vot consultativ la CECEM Chișinău, iar Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a înaintat și la Comisia Electorală Centrală un demers privind desemnarea unui reprezentant cu drept de vot consultativ, acesta fiind confirmat prin hotărârea CEC nr. 1196 din 20 octombrie 2017.

La CECEM Chișinău a fost depusă și o solicitare din partea primarului general al municipiului Chișinău, domnul Dorin Chirtoacă, pentru a fi înregistrat în calitate de participant la referendum, însă consiliul i-a respins cererea.

5. Listele electorale

Actualizarea listelor electorale pentru referendum s-a încheiat pînă la data de 24 octombrie 2017, în termenul prevăzut la pct. 24 al Programului calendaristic. După ce listele cu cetățenii care au dreptul să participe la referendum au fost actualizate, tipărite și distribuite pentru fiecare secție de votare, alegătorii din municipiul Chișinău au fost informați despre posibilitatea de a verifica corectitudinea întocmirii acestora atît în localurile secțiilor de votare, cît și online pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale la rubrica „Verifică-te în RSA”. De asemenea, alegătorii au primit în cutiile poștale 325000 de invitații la votare, prin care au fost informați la ce secție de vot sînt arondați, invitațiile fiind distribuite prin intermediul membrilor biroului electoral al secției de votare.

Membrii BESV, care nu erau arondați la secția de vot unde își desfășurau activitatea, au putut vota la secția respectivă în baza certificatului pentru drept de vot, după cum este prevăzut la art. 53 alin. (4) din Codul electoral. Au fost distribuite în total 1550 de astfel de certificate. Conform raportului CECEM Chișinău, în baza certificatului pentru drept de vot au votat 376 alegători.

6. Monitorizarea referendumului și reflectarea în mijloacele de informare în masă

În temeiul art. 63 alin. (4) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a acreditat la acest referendum 465 observatori din partea Asociației obștești Promo-LEX, 10 observatori din partea Asociației obștești "MIRAD", 14 observatori din partea Asociației obștești „Democrație, Egalitate, Cooperare, Accesibilitate și Suport”, 1 observator din partea Delegației UE în Moldova și 263 din partea Asociației obștești „Institutul pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului”.

Privitor la reflectarea referendumului în mijloacele de reflectare în masă, Consiliul Coordonator al Audiovizualului a aprobat „Concepția privind reflectarea campaniei electorale la referendumul local privind revocarea domnului Chirtoacă Dorin din funcția de primar general al municipiului Chișinău din 19 noiembrie 2017 de către instituțiile audiovizualului din Republica Moldova”, care a fost făcută publică, inclusiv prin intermediul paginii web oficiale a Comisiei

Electoral Central. Documentul stabilește principiile și regulile principale pe care trebuie să le respecte radiodifuzorii ce se angajează să reflecte campania electorală. Comisia în acest sens a elaborat o rubrică specială pe pagina sa web oficială pe care a făcut publice declarațiile a 15 radiodifuzori despre politica lor editorială.

7. Buletinele de vot

Buletinele de vot au fost tipărite conform modelului stabilit prin hotărârea CEC nr. 904 din 2 mai 2017 „Cu privire la aprobarea modelului buletinului de vot pentru referendumul local”¹.

Textul buletinului de vot a fost aprobat prin hotărârea CECEM Chișinău, care ulterior a fost prezentat Comisiei Electorale Centrale. Astfel, pentru referendumul local de revocare a primarului municipiului Chișinău au fost tipărite în total de 632 104 buletine, dintre care 413 282 în limba de stat și 218 822 în limba rusă.

8. Examinarea contestațiilor depuse la Comisia Electorală Centrală

Pe parcursul perioadei electorale, la Comisia Electorală Centrală au fost depuse 5 contestații referitoare la referendumul local, dintre care 3 din partea pretendentului la statutul de participant la referendum - dl Dorin Chirtoacă, o contestație a fost depusă de Partidul Liberal și o contestație din partea unui alegător.

Contestațiile depuse de dl Dorin Chirtoacă și Partidul Liberal au vizat acțiunile/inacțiunile și componența CECEM Chișinău, iar contestația alegătorului – acțiunile participantului la referendum Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” în partea ce ține de conținutul materialelor electorale publicitare.

Soluțiile CEC pe marginea contestațiilor sînt prezentate în tabelul de mai jos:

Nr. d/o	Nr. de înregistrare și data depunerii/recepționării contestației	Partea ale cărei acțiuni/inacțiuni, hotărâri se contestă	Obiectul contestației	Rezultatul examinării
1.	CEC-9RL/1 din 17 octombrie 2017	CECEM Chișinău	Contestarea inacțiunilor CECEM Chișinău, solicitîndu-se: 1. Sancționarea CECEM Chișinău pentru neîndeplinirea atribuțiilor, încălcarea legislației electorale și acțiuni pătinoare. 2. Obligarea CECEM Chișinău de a-l înregistra în condiții egale și pe dl Dorin Chirtoacă în calitate de participant la referendum.	Contestația a fost restituită depunătorului, pe motivul lipsei obiectului contestației, întrucît în perioada examinării acesteia CECEM Chișinău s-a pronunțat prin hotărîre asupra demersului dlui Chirtoaca de a fi înregistrat în calitate de participant. Totodată contestatarul a fost informat despre faptul că legislația electorală nu prevede posibilitatea sancționării unui organ electoral.
2.	CEC-9RL/2 din	PP ”PSRM”	Contestarea acțiunilor participantului la	Contestația a fost restituită, contestatarului

¹ <http://cec.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=19872&l=ro>

	18 octombrie 2017		referendum Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” în partea ce ține de conținutul materialelor electorale publicitate editate/difuzate de către acesta.	fiind explicat dreptul de a depune contestația în instanța de judecată în temeiul art. 65 alin. (1) coroborat cu alin. (3)
3.	CEC- 9 RL/3 23 octombrie 2017	CECEM Chișinău	În contestație se aduc argumente suplimentare la contestația nr. RL 1 din 17.10.2017, solicitându-se: anularea hotărârii nr.9 din 19 octombrie 2017 a CECEM Chișinău, prin care s-a respins înregistrarea dlui Dorin Chirtoacă în calitate de participant la referendum.	Nu a fost examinată în fond, pe motiv de tardivitate, în baza prevederilor cuprinse la pct. 7 ² al Regulamentului privind procedura de examinare a contestațiilor, conform cărora suplinirea contestației este posibilă doar pînă la examinarea contestației de către organul electoral.
4.	CEC- 9 RL/4 2 noiembrie 2017	CEC	Autorul contestației își exprimă dezacordul față de componența nominală a CECEM Chișinău și solicită modificarea hotărârii CEC nr. 1173 din 10 octombrie 2017 prin prisma art. 27 din Codul electoral.	Contestatarului i s-a dat răspuns prin care s-a explicat procedura și termenele de contestare a hotărârilor CEC și despre faptul că acțiunile/inacțiunile, hotărârile CEC se contestă la Curtea de Apel Chișinău.
5.	CEC-9 RL/5 6 noiembrie 2017	CECEM Chișinău	Constatarea ilegalității scrisorii nr. 11 din 03 noiembrie 2017 prin care s-a respins cererea de revizuire a hotărârii nr. 9 din 19 noiembrie 2017 adoptată de CECEM Chișinău și solicitarea revizuirii hotărârii nr. 9 din 19 octombrie 2017 cu dispunerea înregistrării dlui Chirtoacă Dorin în calitate de participant la referendumul local.	Contestația a fost restituită pentru necorespondere prevederilor art.65 alin. (1) și alin. (5) din Codul electoral.

În perioada electorală pentru referendum, primarul general al municipiului Chișinău, dl Dorin Chirtoacă, a contestat în instanța de judecată și hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1122 din 19 septembrie 2017 „Cu privire la stabilirea datei desfășurării referendumului local privind revocarea primarului general al municipiului Chișinău”. Litigiul a fost examinat în fond conform competenței la Curtea de Apel Chișinău, iar în ordine de recurs la Curtea Supremă de Justiție.

În urma examinării în fond, contestația a fost respinsă ca fiind neîntemeiată, prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2017, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție

din 30 octombrie 2017, iar hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 1122 din 19 septembrie 2017 a rămas în vigoare.

La fel, a fost contestat în instanță răspunsul CECEM Chișinău privind examinarea cererii dlui Chirtoacă de a revizui hotărîrea CECEM Chișinău prin care i-a fost respinsă înregistrarea. Instanța de fond a menționat că modul de organizare și desfășurare a referendumului este stabilit de Codul electoral, considerînd drept întemeiat răspunsul CECEM Chișinău. În acest răspuns CECEM Chișinău a făcut trimitere la art. 66 alin. (1) din Codul electoral, care nu prevede calea de atac prin revizuire pentru hotărîrile organului electoral. Contestatarul nu a demonstrat instanței că ar fi apărut noi circumstanțe, fapt pentru care s-ar dispune revizuirea unui act. Cererea a fost respinsă prin hotărîrea Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 16 noiembrie 2017.

9. Organizarea votării și totalizarea rezultatelor referendumului local

Votarea la referendum s-a efectuat în conformitate cu prevederile Codului electoral. La ora deschiderii secțiilor de votare, în listele electorale erau incluși 629684 de cetățeni care au dreptul de a participa la respectivul referendum. După expirarea timpului rezervat votării, la ora 21:00, secțiile de votare au fost închise.

În procesul-verbal privind totalizarea rezultatelor votării la referendum, întocmit de CECEM Chișinău, au fost consemnate următoarele:

- în listele electorale de bază au fost incluși 629684 alegători;
- în listele electorale suplimentare 1824 alegători;
- la votare au participat 108695 alegători;
- numărul buletinelor declarate nevalabile 1118.

În urma numărării voturilor valabil exprimate s-a constatat că 96465 dintre votanți și-au exprimat opțiunea „pentru” revocarea din funcție a primarului general al mun. Chișinău, iar 11112 -, „contra”.

Raportînd numărul de voturi valabile la numărul cetățenilor înscriși în listele electorale, se constată o participare sub pragul de 1/3 necesar pentru declararea referendumului ca fiind valabil. Prin urmare, prin hotărîrea nr. 1274 din 22 noiembrie 2017, în temeiul art. 18 și art. 199 din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a declarat nevalabil referendumul local privind revocarea primarului general al municipiului Chișinău din 19 noiembrie 2017.